

WIE IS AERNT VAN ZEVENDER?

Grafmysterie opgelost

In de 15e-eeuwse kapel van het Sint-Pietersgasthuis (in 1804 gefuseerd met het Bloklandsgasthuis) bevindt zich in de vloer een grafzerk. In de grijs-zwarte steen is een wapen uitgehakt met daaronder 'Aernt van Zevender, obiit die 28 octobr[is] 1628'. Eind 2017 begint onze zoektocht naar deze Aernt. Wie is hij en waarom bevindt zijn zerk zich in deze kapel?

door ANNEKE VAN DE LAAR
en LOUK LAPIKAS

Tijdens een restauratie in 1926 komt de zerk te voorschijn in het zand onder de vloer van de kapel bij de Mannenzaal. Er wordt geen melding gemaakt van de vondst van een skelet of een kist. Na de restauratie wordt de steen tegen een wand in de kapel geplaatst. In 1928 stelt Willem Croockewit, conservator van Museum Flehite, in het tijdschrift *De Nederlandsche Leeuw* een vraag over de (heraldisch) linkerzijde van het wapen. Hij krijgt daarop echter geen antwoord. De zerk wordt in 1983 toegeschreven aan een, niet genoemd, 'adellijk persoon'. Tijdens een volgende restauratie van de kapel in 1986 wordt de steen in de vloer gelegd, vóór in de kapel. Nog steeds is dan niet bekend wie Aernt van Zevender is.

Grafzerk van Aernt van Zevender.

VERSCHILLENDE GESLACHTEN

Zou onze Aernt verwant zijn met een adellijk geslacht Van Zevender en een geslacht Hey van Zevender? Ons onderzoek in de genealogische literatuur leverde niets op.

LOUK LAPIKAS

Maar in andere bronnen vonden we vier opeenvolgende generaties Van Zevender in 17e-eeuws Amersfoort. De reeks begint met Henrick van Sevender die in 1613 regent is van het Sint-Pietersgasthuis. Bij zijn huwelijk (1610) voor de Amersfoortse schepenen neemt Henrick

als getuige mee Aernt van de Wall; Henrick noemt deze Aernt 'zijn neef' uit Harderwijk.

VAN AMERSFOORT NAAR HARDERWIJK

In de archieven van Harderwijk ontdekken we dat deze neef Aernt de zoon is van Henrick Janse van de Wall en diens vrouw Beeltje Henricks van Sevener. Deze Beeltje blijkt een zuster van de in 1628 overleden Aernt van Zevender te zijn (zie schema).

De ouders van Beeltje en Aernt waren bekende Harderwijkers. Henrick Aertsz van Zevener was onder andere burgemeester en herbergier in 'De Hollandsche Tuyn' en zijn vrouw Beeltje waardin aldaar. In 1598 verklaart moeder Beeltje als weduwe voor schepenen van Harderwijk dat ze 'door hoge ouderdom haar goederen niet meer kan administreren' en daarom aan haar erfgenamen overdraagt. Deze zijn haar zoon Aernt, de kinderen van haar overleden dochter Beeltje (in leven eveneens waardin in 'De Hollandsche Tuyn'), zoon Joachim en dochter Aeltje.

GILDEMEESTER

In Harderwijk speelden leden van het geslacht Van Zevender gedurende meerdere eeuwen een vooraanstaande rol. Sommigen waren lid van het plaatselijke Sint-Jorisgilde, een broederschap voor onderlinge hulp en bedeling. Leden kwamen uit de handel en scheepvaart of waren 'goede, onbesproken burgers die geen handwerk deden'. Uit hun midden kwamen vele stadsbestuurders voort, onder wie Aernt van Zevender. Hij werd in 1569 toegelaten tot het Sint-Jorisgilde en was tussen 1600-1613 viermaal gildemeester. Aernt moet omstreeks 1545-1550 geboren zijn en heeft waarschijnlijk de Latijnse school te Harderwijk doorlopen. Vóór 1590 trouwde hij met Aeltgen Coops, dochter van Koep Gerrytsen, 'smyt te Putten'.

BRKD NR. 1899469

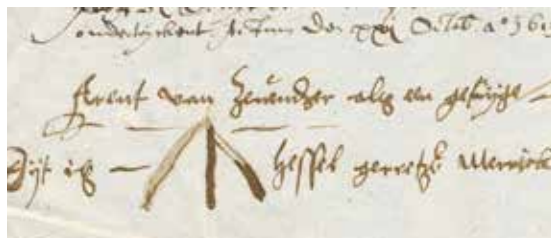

MAATSCHAPPELIJK BETROKKEN

Aernt en Aeltgen bewoonden in 1612 een huis bij de Olde Rosmolen te Harderwijk. Beiden waren maatschappelijk betrokken. Aernt was onder meer raad van Harderwijk en weesmeester van het Burgerweeshuis.

Uit schepenakten van Harderwijk blijkt dat hij voor zieken en stervenden testamenten opschreef en hun erfgenamen bijstond als magescheidsman (magescheid=boedelscheiding). De tekst op de Amersfoortse grafzerk 'Inter innocentes sit portio mea domine' (letterlijk ver-

Handtekening van Arent van Zevender onder een pachtcontract, 1615.

SANWV 5004/277

taald 'Tussen de onnozelen zij mijn aandeel, Heer') duidt ook op een dienstvaardig karakter. Echtgenote Aeltgen zal als 'weesvrouw' ook taken in het Burgerweeshuis hebben vervuld. In 1592 heeft zij borg gestaan bij de benoeming van een stadsvroedvrouw, die 'ook vrouwen die aan de pest of andere besmettelijke ziekten leden diende te verlossen'. Aeltje wordt op 77-jarige leeftijd op 1 juni 1622 in Harderwijk begraven. Aernt is dan minstens zeventig jaar oud. Daarna komen we hem niet meer tegen in Harderwijkse of Amersfoortse bronnen. Uit de beschikbare akten wordt nergens duidelijk wat het beroep van Aernt was, maar zeker is wel dat hij geregeld werkte in de herberg, visrokerij en wijnkoperij van zijn ouders.

ANNEKE VAN DE LAAR

Henrick van Sevender op een regentebord van het Sint-Pietersgasthuis.

Burgerweeshuis te Harderwijk, 1609.

Louk Lapikas is fysicus en genealoog, Anneke van de Laar werkt in het Sint-Pieters en Bloklands Gasthuis en is 'erfgoedonderzoeker'.

ZOON HENRICK

Voor zover we weten hebben Aernt en Aeltgen één kind gekregen. Deze Henrick trouwde in 1610 met Dirckje, dochter van de Amersfoortse burgemeester Mr. Johan Jansz van Schoonhoven. In datzelfde jaar trad hij toe tot het Sint-Jorisgilde te Harderwijk. Een jaar later werd hij burger van de stad Amersfoort. Daar is hij onder meer dijkgraaf en heemraad, regent (1613) en gasthuismeester (1651) van het Sint-Pietersgasthuis geweest.

TERUG NAAR AMERSFOORT

Het onderzoek heeft veel informatie opgeleverd over Aernt en zijn familie, maar er blijft een aantal vragen onbeantwoord. Waarom bevindt de grafzerk van Aernt zich in de kapel? Heeft ook Aernt gewoond of gewerkt in het Gasthuis? In ieder geval zal zoon Henrick opdracht hebben gegeven voor de steen met de wapens van zijn ouders. Het wapen van Van Zevender heeft een omgewende gekroonde klimmende leeuw ter rechterzijde, die ook de grafzerk siert van Aernts zuster Beeltje in de Grote Kerk van Harderwijk. De herkomst van de wapenfiguren ter linkerzijde vraagt verder onderzoek. De identiteit van Aernt van Zevender is hiermee onduidelijk vast komen te staan, bijna vierhonderd jaar nadat zijn zerk in de kapel is geplaatst. Daarmee is hij in woord en beeld deel geworden van de eeuwenoude geschiedenis van het Sint-Pieters- en Bloklands Gasthuis. ●